

Recenze: Zbyněk Matula, *Culpa in contrahendo*

eFocus

Zbyněk Matula[1] se ve své publikaci věnuje problematice, jež je v českém právním prostředí poněkud opomíjena. Avšak lze mít za to, že otázka předšmluvní odpovědnosti je neméně důležitá, než otázka odpovědnosti v rámci již vzniklého smluvního závazkového vztahu. Osobně bych se dokonce nebál vnímat předkontrakční fázi právě stran odpovědnostní roviny jako stěžejní, a tedy vyžadující odpovídající právní úpravu (nebo přinejmenším ustálenou judikatorní praxi či pevnou doktrínu). Z tohoto důvodu tedy považuji danou publikaci za velice přínosnou již pro téma samotné.

Jak předesílá sám autor publikace, jeho ambicí bylo zformulovat koncept *culpa in contrahendo*, použitelný pro všechny typy soukromoprávních vztahů (tj. jak ve vztazích mezi profesionály, tak se spotřebiteli).

Publikace se člení do dvou základních částí. V té první se autor věnuje teoretickému vymezení zkoumaného tématu, a dále nabízí komparaci se zahraniční právní úpravou. Pomyslná druhá část publikace je pak věnována domácímu právnímu prostředí, a to jak *de lege lata*, tak i *de lege ferenda*.

Hned zkraje první části se autor zabývá definicí konceptu *culpa in contrahendo*. Přitom poukazuje na úskalí, jež daný pojem přináší. Ta jsou zde dána jednak časovým zasazením do procesu negociace (autor mluví o „šedé zóně“), ale také nejednotností v rámci různých právních úprav kontinentálního typu, a v neposlední řadě i dynamikou práva.

Na uvedené jest navázáno koncepcí *culpa in contrahendo*, jak byla zavedena Rudolfem von Jheringem. Právě tento německý právník jest považován za „otce“ institutu předšmluvní odpovědnosti. Autor připomíná, že „Jhering se pokusil překlenout nedostatečnou deliktní ochranu pomocí konstrukce „smlouvě se podobajícího závazku“, aby tím umožnil aplikaci kontraktní žaloby, jež skýtala žádoucí řešení (tj. umožnila náhradu příslušné škody, zahrnovala zavinění i z nedbalosti)“. Jak tedy vidíme, myšlenky německého teoretika jsou bezesporu živé i dnes, a co více, jim nabídnuté řešení je zásadně způsobilé být použitelné i v současnosti.

Komparativní část jest uvedena kapitolou o *culpa in contrahendo* v německém právu. Po pasážích stran vymezení konceptu a jeho historií se autor věnuje otázce předšmluvního závazkového vztahu v BGB. Přínosem dané komparace je zejména poukaz na jakýsi zvláštní závazkový vztah s (kvazi)smluvní povahou, kdy tento vzniká zahájením vyjednávání o smlouvě, (ii) iniciací smluvních vyjednávání a (iii) obdobnými obchodními kontakty. Aniž bych se na tomto místě pouštěl do bližšího vymezení daného předšmluvního vztahu (k tomuto odkazují právě na předmětnou publikaci), mohu podat, že právě do tohoto je zasazena i předšmluvní odpovědnost, jež tak dostává i určité pozitivněprávní pozadí. V rámci uvedené komparace se pak autor věnuje otázkám zavinění a následkům porušení předšmluvní odpovědnosti, nakonec neopomíjí ani otázku promlčení.

Následuje komparace s právem rakouským. Již zkraje je předloženo upozornění autora, že v rakouském právu absentuje pozitivněprávní vymezení tohoto institutu, a dále pak, že rakouský koncept zásadně vychází z konceptu německého. Právě z těchto důvodů se tedy autor pouští do výkladu o odlišnostech obou úprav, aby se nedopouštěl duplicity.

Uvedená německá koncepce institutu *culpa in contrahendo* je následně konfrontována s právní úpravou a koncepcí francouzskou. Právě na této autor demonstruje nejednotnost teoretického pojetí daného institutu. I když je předsmluvní odpovědnost francouzskou právní teorií a praxí akceptovatelná, chybí výslovná zákonná úprava.

Logickým navázáním na uvedené národní úpravy institutu *culpa in contrahendo* jest zachycení tohoto v současných unifikačních projektech, k čemuž autor přistupuje v kapitole páté. Podstatným odlišením je zde samozřejmě nikoliv normativní, ale spíše doktrinální závaznost těchto projektů. Jak autor správně podává, všechny zmíněné unifikační projekty stojí na ekvitním pojetí předsmluvní odpovědnosti.

Lze shrnout, že značným přínosem komparativní části je podání jednak přehledu pojetí *culpa in contrahendo* napříč evropskými právními řády, a dále pak i přehledu jiných souvislostí v těchto rádech obsažených.

Nakonec se tedy autor dostává k pojetí zkoumaného institutu v českém právu, a to jak pohledem úpravy současné, tak i té budoucí v podobě nového občanského zákoníku. *De lege lata* autor rozděluje pojetí předsmluvní odpovědnosti do následujících skupin, tj. (i) mimosmluvní koncepci *culpa in contrahendo* zastávanou (zatím sporadickou) judikaturou Nejvyššího soudu, (ii) kvazikontrátní model inspirovaný německou a rakouskou doktrínou či (iii) řešení založené na zásadách soukromého práva. V rámci této části práce je nakonec nabídnuto i pojetí autorovo (tím je naplněna zmíněná ambice autora). Ten se přiklání ke koncepci Jheringa, tj. obrací se právě k právně-etickému chápání (a řešení) daného problému. S odkazem na právní zásady - a utvrzení těchto jakožto pramenů práva - pak zásada ochrany dobré víry dostává normativní povahu.

Předmětná publikace je velmi zdařilá a dle mého i přínosná: jednak jde v zásadě teprve o druhé[2] v pořadí soudobé české ucelené dílo k dané problematice, a dále pak již v základech[3] se s tím prvním dílem rozchází, což působí svěže a přívětivě. Publikaci tak lze rozhodně doporučit každému, kdo touží po kvalitní právní literatuře.

Mgr. Konstantin V. Lavrushin,
doktorand Právnické fakulty Masarykovy univerzity,
advokátní koncipient v Brně

Culpa in contrahendo
autor: Zbyněk Matula
ASPI, Praha, 2012, 108 stran, 145 Kč

[1] Zbyněk Matula je doktorandem na katedře občanského práva, právnické fakulty Masarykovy univerzity.

[2] První publikací jest - Hrádek, J. Předmluvní odpovědnost: Culpa in contrahendo. Praha : Auditorium, 2009.

[3] J. Hrádek staví na německé a rakouské koncepci.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [ESG Simple jako praktická opora pro ESG reporting malých a středních podniků](#)
- [Partner BBH Tomáš Sedláček obdržel prestižní ocenění „Lawyer of the Year“ na IFLR Europe Awards 2026 v Londýně](#)
- [LEAGLE.ONE: Kdo pomůže dětem vybrat správnou cestu, když dnešní profese zítra nemusí existovat?](#)
- [Jindřich Fuka novým advokátem Aegis Law](#)
- [LEAGLE.ONE: Advokacie po nástupu AI: Kdo se přizpůsobí, získá náskok. Kdo ne, může zůstat pozadu](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Český Deloitte Legal posiluje: Jiřina Procházková jmenována CE partnerkou](#)
- [V lednu přišel šok. Ze seznamu zmizely tisíce soudních překladatelů](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #11: Mezigenerační převod majetku: Největší chyba je neudělat nic](#)
- [Koupě nemovitosti v Rakousku: vedlejší náklady v praxi](#)
- [Žaloba v civilním právu procesním](#)